

Acord adoptat entre les administracions en relació a les restes romanes trobades a l'entorn de l'estació de la Sagrera

Barcelona, 14 de setembre de 2011

Durant les tasques de seguiment arqueològic dels moviments de terres que es realitzen a les obres de construcció dels accessos a la nova estació de la Sagrera, es van localitzar les restes d'una vil·la romana a la zona del Pont del Treball Digne.

Les restes de la vil·la conegudes fins al moment ocupen una superfície aproximada de 1.100 m² i s'estenen més enllà dels límits d'afectació de l'obra. Es tracta, pel que es coneix fins ara, d'una vil·la termal.

Davant aquesta descoberta, i d'acord amb la normativa vigent, es faran tot un seguit d'estudis i treballs inherents a la pròpia intervenció com:

- **La realització d'una memòria científica**, que inclou estudis complementaris, analítiques, etc
- **Un tractament de les restes mobles i immobles**, que inclou l'extracció i tractament en laboratori del mosaic d'*opus tessellatum* i de les pintures murals trobades.

A banda d'aquestes tasques, ja previstes des de l'inici de la intervenció, es procedirà al desmuntatge de la totalitat de les restes localitzades afectades per les obres, d'acord amb els informes emesos pels arqueòlegs de l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya. Aquest desmuntatge es farà amb mètode arqueològic i comporta la necessitat de documentar exhaustivament dites restes i, alhora, garantir la màxima difusió i divulgació dels seus resultats per tal de fer públic l'interès científic d'aquesta troballa.

Per aquest motiu, i d'acord amb totes les administracions, es realitzaran les següents tasques:

Difusió i divulgació, mitjançant suport imprès i digital, dels resultats de la intervenció. Es farà una publicació en 3 idiomes (català, castellà i anglès) amb els resultats de les diferents fases d'intervenció arqueològica a la vil·la romana del Pont del Treball que es publicarà abans del 2013.

Restitució de les restes conservades i del conjunt de la vil·la en les seves diferents fases en 3D i construcció d'una maqueta amb l'estat actual de les restes i una altra amb la restitució hipotètica de la mateixa.

Restauració del mosaic d'*opus tessellatum* en una sola peça enllestit per a la seva exposició pública dins l'àmbit de la Sagrera. L'aixecament del mosaic per a la seva posterior restauració es realitzarà en breu.

Elaboració d'una rèplica del mosaic amb noves tecnologies a escala 1:1 que incorpori la restitució d'aquelles parts que han desaparegut.

Recuperació i restauració de fragments de les diferents tipologies de paraments murals i recuperació i restauració de les pintures murals.

Adif col·labora en aquestes operacions amb els mitjans humans i tècnics necessaris.

Descripció de les restes

Les restes localitzades a la zona del Pont del Treball Digne, al barri de la Sagrera, formen part d'una vil·la termal romana i ocupen una superfície aproximada de 1.100 m², encara que s'estenen més enllà dels límits d'afectació de l'obra.

Dins d'aquest conjunt arquitectònic s'ha pogut definir tres grans àrees diferenciades:

La primera, situada a l'extrem nord del jaciment, on un conjunt de fonamentacions i murs defineixen una sèrie d'habitacions disposades en bateria. Algunes d'aquestes presenten restes de paviments, fets tant en *opus sectile* com en *opus signinum*, que, juntament amb la distribució dels àmbits fa establir la hipòtesi que ens trobaríem en estances corresponents a la pars urbana de la vil·la. Al nord d'aquestes estances s'han documentat murs corresponents a ampliacions i reformes de la vil·la, en les que aquesta es dotaria d'un espai, possiblement obert, organitzat en torn a un lacus o dipòsit central; igualment es documenta un moment de reformes posteriors en que es construeixen estructures de caràcter industrial en aquest espai.

La segona àrea, situada a l'extrem sud de la vil·la, es localitza un altre conjunt d'habitacions, distribuïdes mitjançant dos corredors perpendiculars. En aquesta zona es disposa també d'una zona termal, havent-se documentat una piscina (possiblement destinada als banys freds) i el fons d'un hipocaust. A banda d'aquests dos elements cal ressaltar que una de les habitacions d'aquest conjunt conserva part de la seva pavimentació amb *opus tessellatum*. Com en el cas anterior, la distribució, funcionalitat i decoració de les estances localitzades ens remet a relacionar-les amb la pars urbana de la vil·la.

Finalment, entre aquests dos conjunts d'habitacions, es defineix un gran espai, on fins al moment només s'han documentat restes d'una pavimentació de *signinum* i de la seva preparació. L'absència d'estructures de murs en aquest espai, així com la seva situació en relació als conjunts habitacionals, ens fa plantejar la hipòtesi que es tracti d'un espai obert o atri en torn al que es distribuïrien la resta d'edificacions de la pars urbana de la vil·la.

Pel que respecta a la cronologia de la vil·la, les dades obtingudes fins al moment apunten a que aquesta seguiria en ús al menys fins als segles IV-V. Pel que respecta al seu moment fundacional encara no es poden donar dades concretes, si bé cal apuntar que en el decurs de l'excavació s'han recuperat materials ceràmics d'època Alt imperial.

El que si s'ha pogut constatar amb certesa és que durant tot el període d'ocupació de la vil·la, aquesta va ser objecte de diverses alteracions constructives, corresponents tant a reformes com a ampliacions i fins i tot a canvis en la funcionalitat dels espais.

En el decurs dels treballs s'han localitzat diversos paviments d'*opus signinum* (aplicats a terres i parets, eren impermeables; formats per una barreja de calç, sorra i fragments de terrissa que li donaven una característica tonalitat vermellosa), un mosaic d'*opus tessellatum* (peces cúbiques de petites dimensions i materials diversos que donaven lloc a combinacions de dos o més colors; podien combinar formes geomètriques i figurades) i les empremtes del que havia estat un mosaic d'*opus sectile* (peces de marbre de diferents colors).

Pel que fa a l'espai termal, s'ha identificat la piscina (*piscinae*) d'aigua freda, i l'hipocaust del que havia de ser la piscina d'aigua calenta (*caldarium* o *calidarium*). És on s'acumulava l'aire calent procedent del forn (*praefurnim*). En l'hipocaust de la vil·la romana

del Pont del Treball s'han localitzat fragments dels pilars de maó (*pilae*) que sustentaven el terra del *caldarium*. L'equip d'arqueòlegs han recuperat diversos fragments de tubuli, les peces de ceràmica que facilitaven l'escalfament dels espais mitjançant el vapor.

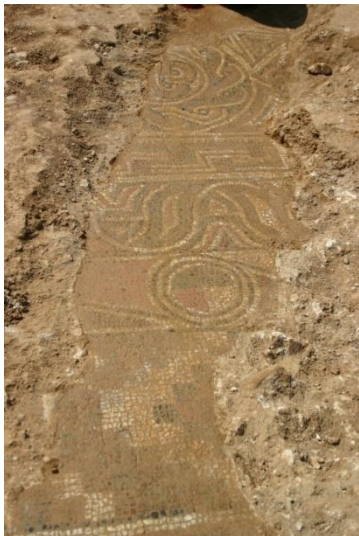
L'espai, pràcticament buit d'estructures, que s'observa al centre de la intervenció podria correspondre a un atri o peristil, bé que en la fase actual dels treballs encara està per determinar. També es desconeix la presència o no d'un *impluvium*, la bassa central on es recollia l'aigua de pluja o d'alguna font.

En un dels laterals d'aquest gran espai central hi ha una sala que, en el seu moment, devia presentar un aspecte ostentós. Al terra s'han conservat les empremtes del que havia estat un mosaic d'*opus sectile*; als laterals de l'habitació i al terra, resten fragments de les plaques de marbre. Una de les hipòtesis de treball és que podria tractar-se de l'*oecus*, una sala destinada a les reunions i recepcions.

A l'extrem nord del conjunt hi ha un passadís, situat a una cota inferior de la resta de les estructures, amb el terra i les parets revestits d'*opus signinum*. Podria tractar-se d'un espai ornamental, tipus nimfeu.

En aquesta part de la vil·la romana és on s'observen més modificacions en la distribució i els usos de l'espai. La documentació de diverses sitges i una dòlia (gran recipient ceràmic per a l'emmagatzematge de productes) en la darrera fase d'existència de la vil·la així sembla indicar-ho.

Detalls del mosaic:

Institut de Cultura de Barcelona

La Rambla, 99
08002 Barcelona

Telèfon
933 161 069

Correu electrònic
premsaicub@bcn.cat